
MONOGRAFIE PRAWNICZE

MORSKIE ZASOBY
GENETYCZNE
W PRAWIE
MIĘDZYNARODOWYM

KONRAD JAN MARCINIAK

Wydawnictwo C.H.Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

KONRAD JAN MARCINIAK • MORSKIE ZASOBY GENETYCZNE
W PRAWIE MIĘDZYNARODOWYM

Polecamy nasze najnowsze publikacje z tej serii:

Krzysztof Mularski

**PRAWO INTERTEMPORALNE Z PERSPEKTYWY NAUKI
PRAWA CYWILNEGO. WYKŁADNIA PRZEPISÓW
INTERTEMPORALNYCH**

Dominika Opalska

OBOWIĄZEK LOJALNOŚCI W SPÓLKACH KAPITAŁOWYCH

Wojciech Piątek

**POWAGA RZECZY OSĄDZONEJ WYROKU SĄDU
ADMINISTRACYJNEGO**

*Ewelina Cała-Wacinkiewicz, Kinga Flaga-Gieruszyńska,
Daniel Wacinkiewicz (red.)*

**WSPÓŁCZESNE INSTYTUCJE PRAWA. OBYWATEL – PAŃSTWO
– SPOŁECZNOŚĆ MIĘDZYNARODOWA**

Katarzyna Górka

**JAWNOŚĆ POSIEDZEŃ SEJMU I SENATU ORAZ JEJ
OGRANICZENIA W KONSTYTUCJI RP**

Magdalena Wilejczyk

**ZAGADNIENIA ETYCZNE CZĘŚCI OGÓLNEJ PRAWA
CYWILNEGO**

Marek Szydło

PRAWNA KONCEPCJA ZAMÓWIENIA PUBLICZNEGO

Miłosz Kaczyński

**PEŁNOMOCNIK Z URZĘDU W SĄDOWYM POSTĘPOWANIU
CYWILNYM**

Legalis
System Informacji Prawnej

www.ksiegarnia.beck.pl

MORSKIE ZASOBY
GENETYCZNE
W PRAWIE
MIĘDZYNARODOWYM

KONRAD JAN MARCINIAK

WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2016

Wydawca: Natalia Adamczyk

Recenzenci pracy doktorskiej:
prof. dr hab. Zdzisław Brodecki, prof. dr hab. Janusz Symonides

Wydanie publikacji zostało dofinansowane przez
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

© **Wydawnictwo C.H.Beck 2016**

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Wydawnictwo C.H.Beck
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-8844-1

ISBN e-book 978-83-255-8845-8

Moim Rodzicom

A. Smith, Wealth of Nations: [...] *water, leaves, skins, and other spontaneous productions of nature, have no value, except what they owe to the labour required for their appropriation [...]*¹

E. Zimmermann, World resources and industries: *Resources are not, they become; they are not static but expand and contract in response to human wants and human actions*²

¹ Cytowane w: *N. Schrijver, Sovereignty Over Natural Resources. Balancing Rights and Duties*, CUP 1997, s. 3.

² Cytowane w: *ibidem*, s. 14.

Spis treści

Przedmowa	XV
Wykaz skrótów	XVII
Bibliografia	XXI
Wstęp	1
1. Przedmiot pracy i główne motywy jej powstania	1
2. Zarys podstawowych kontrowersji na forum ONZ dotyczących statusu prawnego morskich zasobów genetycznych znajdujących się poza granicami jurysdykcji państw	5
2.1. Nieformalny proces konsultacyjny dotyczący oceanów i prawa morza	5
2.2. Grupa robocza ds. badania zachowania i zrównoważonego wykorzystania morskiej różnorodności biologicznej poza granicami jurysdykcji państw	6
2.3. Komitet Przygotowawczy ds. wypracowania międzynarodowego, wiążącego prawnie instrumentu w ramach UNCLOS	8
2.4. Rezolucje „Oceanów i prawo morza” Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych	10
2.5. Uwagi końcowe	12
3. Cele, podstawowe tezy pracy oraz jej struktura	13
4. Tytuł pracy, metodyka badań oraz stan badań przedmiotu podejmowanego w pracy	20
Rozdział 1. Morskie zasoby genetyczne – perspektywy pozaprawne	25
1.1. Morskie zasoby genetyczne i bioróżnorodność morska – charakterystyka z punktu widzenia nauk przyrodniczych	26
1.1.1. Zagadnienia wstępne	26
1.1.2. Strefy morskie a różnorodność biologiczna	29
1.1.3. Charakterystyka podstawowych formacji geologicznych dna morskiego i współzysujących z nimi ekosystemów morskich	31
1.1.3.1. Kominy hydrotermalne	32
1.1.3.2. Góry podwodne	37
1.1.3.3. Wyplywy oceaniczne	38
1.1.3.4. Rafy koralowe głębin (zimnych wód)	39
	IX

1.1.3.5. Gąbki morskie	40
1.1.4. Uwagi końcowe dotyczące bioróżnorodności morskiej wokół wybranych formacji geologicznych	41
1.2. Morskie zasoby genetyczne i bioróżnorodność morska – znaczenie dla nauki i możliwe zastosowania gospodarcze	42
1.2.1. Zainteresowanie świata nauki	43
1.2.2. Biotechnologia morska	45
1.2.3. Zastosowania farmaceutyczne	47
1.2.4. Zastosowania w przemyśle kosmetycznym	50
1.2.5. Inne zastosowania przemysłowe	51
1.2.6. Zastosowania związane z żywnością	52
Rozdział 2. Morskie zasoby genetyczne – perspektywa prawnomiędzynarodowa	55
2.1. Bioróżnorodność morska i morskie zasoby genetyczne – charakterystyka z punktu widzenia prawa międzynarodowego	57
2.1.1. Uwagi terminologiczne: „środowisko”, „bioróżnorodność”, „zasoby naturalne” i „zasoby genetyczne”	57
2.1.2. Różnorodność biologiczna w prawie międzynarodowym. Definicja, rozwój i podstawy filozoficznoprawne	62
2.1.2.1. Zagadnienia wstępne	62
2.1.2.2. Filozoficzne podstawy ochrony bioróżnorodności	69
2.1.2.3. Rozwój międzynarodowego prawa różnorodności biologicznej	78
2.1.2.3.1. Rys historyczny	78
2.1.2.3.2. Metodologia ochrony bioróżnorodności	86
2.1.2.4. Morska różnorodność biologiczna. Cechy specyficzne	90
2.1.3. Zasoby genetyczne w prawie międzynarodowym – kwestie definityjne	94
2.1.3.1. Zasoby genetyczne w Konwencji o różnorodności biologicznej	94
2.1.3.2. Zasoby genetyczne w Konwencji NZ o prawie morza	97
2.1.3.3. Roślinne zasoby genetyczne	98
2.1.3.4. Zwierzęce zasoby genetyczne	100
2.1.4. Morskie zasoby genetyczne – definicja i znaczenie	102
2.1.4.1. Morskie zasoby genetyczne a organizmy genetycznie zmodyfikowane	105
2.2. Charakterystyka podstawowych źródeł prawa	106
2.2.1. Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza	107
2.2.1.1. Ogólna charakterystyka Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza i umów wykonawczych ...	107
2.2.1.2. Podstawowe założenia Konwencji o prawie morza	112

2.2.2. Konwencja o różnorodności biologicznej	118
2.2.2.1. Ogólna charakterystyka Konwencji o różnorodności biologicznej i umów wykonawczych	118
2.2.2.1.1. Protokół kartageński o bezpieczeństwie biologicznym	123
2.2.2.1.1.1. Protokół Uzupelniający z Nagoi – Kuala Lumpur w sprawie odpowiedzialności i zadośćuczynienia za szkody	125
2.2.2.1.2. Protokół z Nagoi dotyczący dostępu do zasobów genetycznych oraz uczciwego i sprawiedliwego podziału korzyści wynikających z ich wykorzystania ..	126
2.2.2.2. Terytorialny zakres jurysdykcyjny Konwencji o różnorodności biologicznej	128
2.2.2.2.1. Stanowisko organu pomocniczego ds. zapewnienia doradztwa naukowego, technicznego i technologicznego CBD	129
2.2.2.2.2. Stanowisko Konferencji Stron CBD	131
2.2.3. Konkluzje dotyczące podstawowych założeń i terytorialnego zakresu stosowania Konwencji o prawie morza i Konwencji o różnorodności biologicznej	132
2.2.4. Relacje prawne pomiędzy Konwencją o prawie morza a Konwencją o różnorodności biologicznej	134
2.2.4.1. Zastosowanie prawa traktatów do Konwencji o prawie morza oraz Konwencji o różnorodności biologicznej	134
2.2.4.2. Analiza relacji prawnej pomiędzy UNCLOS a CBD	139
2.2.4.3. Konkluzje w zakresie relacji normatywnych między UNCLOS a CBD	145
Rozdział 3. Morskie badania naukowe a poszukiwania biologiczne	149
3.1. Charakterystyka poszukiwań biologicznych	150
3.1.1. Cel bioposzukiwań	150
3.1.2. Sposób prowadzenia poszukiwań biologicznych	151
3.1.3. Wpływ bioposzukiwań na środowisko morskie	154
3.1.4. Próba definicji „bioposzukiwań”	156
3.2. Morskie badania naukowe a poszukiwania biologiczne: wzajemna relacja	158
3.2.1. Morskie badania naukowe w Konwencji o prawie morza: charakterystyka	159
3.2.1.1. Analiza postanowień Konwencji o prawie morza	161
3.2.1.2. <i>Travaux préparatoires</i> Konwencji o prawie morza dotyczące morskich badań naukowych	169

3.2.2. Wnioski: relacja pomiędzy bioposzukiwaniami a morskimi badaniami naukowymi	171
3.3. Morskie badania naukowe (bioposzukiwania) a ochrona bioróżnorodności morskiej	174
Rozdział 4. Status prawny morskich zasobów genetycznych w strefach znajdujących się w granicach jurysdykcji państw	183
4.1. Status prawny morskich zasobów genetycznych w wodach wewnętrznych, archipelagowych i morzu terytorialnym	184
4.1.1. Zakres uprawnień państwa nadbrzeżnego	184
4.1.1.1. Zasada stałej suwerenności państw w odniesieniu do zasobów naturalnych	184
4.1.1.2. Morskie zasoby genetyczne wód wewnętrznych i archipelagowych oraz morza terytorialnego	186
4.2. Status prawny morskich zasobów genetycznych w wyłącznej strefie ekonomicznej i szelfie kontynentalnym	192
4.2.1. Zakres uprawnień państwa nadbrzeżnego w odniesieniu do morskich zasobów genetycznych wyłącznej strefy ekonomicznej	192
4.2.2. Zakres uprawnień państwa nadbrzeżnego w relacji do morskich zasobów genetycznych szelfu kontynentalnego	200
4.2.2.1. Gatunki osiadłe a reżim szelfu kontynentalnego	203
4.2.2.2. Morskie zasoby genetyczne na szelfie kontynentalnym rozciągającym się poza 200 mil morskich	209
4.2.3. Relacje prawne pomiędzy wyłączną strefą ekonomiczną a szelfem kontynentalnym i różnice w regulacji żywych zasobów naturalnych w obu strefach morskich	212
4.3. Prawa i obowiązki państwa nadbrzeżnego związane z ochroną bioróżnorodności morskiej	218
4.4. Morskie badania naukowe, poszukiwania biologiczne, zasady dostępu i wymiany korzyści oraz transfer technologii	234
4.4.1. Morskie badania naukowe/bioposzukiwania w strefach morskich znajdujących się w granicach jurysdykcji państw	234
4.4.2. Zasady dostępu do morskich zasobów genetycznych wynikające z Konwencji o różnorodności biologicznej a przepisy Konwencji o prawie morza dotyczące morskich badań naukowych	247
4.4.3. Uczciwy i sprawiedliwy podział korzyści oraz transfer technologii	252
4.5. Konkluzje	259

Rozdział 5. Status prawny morskich zasobów genetycznych w strefach znajdujących się poza granicami jurysdykcji państw: morze otwarte ...	263
5.1. Uwagi ogólne dotyczące wolności mórz przed wejściem w życie Konwencji o prawie morza	264
5.1.1. <i>Hugo Grotius</i> i „ <i>Mare liberum</i> ”	264
5.1.2. Wolność mórz w Konwencjach genewskich z 1958 r.	267
5.2. Morskie zasoby genetyczne i wolność morza otwartego w konwencji o prawie morza	272
5.3. Prawa i obowiązki państw związane z ochroną bioróżnorodności morza otwartego	279
5.3.1. Zachowanie i gospodarowanie żywymi zasobami morza otwartego	279
5.3.1.1. Uwagi w związku z Umową z 1995 r.	284
5.3.2. Inne uregulowania dotyczące zachowania i gospodarowania żywymi zasobami morza otwartego	286
5.3.3. Wymogi związane z ochroną środowiska morskiego i bioróżnorodności morskiej	289
5.4. Morskie badania naukowe i poszukiwania biologiczne na morzu otwartym a ochrona morskich zasobów genetycznych	300
5.5. Wnioski: status prawny morskich zasobów genetycznych w morzu otwartym	305
Rozdział 6. Status prawny morskich zasobów genetycznych w strefach znajdujących się poza granicami jurysdykcji państw: Obszar	311
6.1. Okres poprzedzający iii konferencję o prawie morza. Rozwój koncepcji Obszaru i wspólnego dziedzictwa ludzkości	312
6.1.1. Tło problemu	312
6.1.2. <i>Arvid Pardo</i> i jego koncepcja wspólnego dziedzictwa ludzkości	314
6.1.3. Komitet ds. pokojowego wykorzystania dna mórz i oceanów poza granicami jurysdykcji państw, lata 1969–1973	317
6.1.3.1. Deklaracja zasad z 1970 r.	318
6.2. Analiza podstawowych uregulowań prawnych dotyczących Obszaru oraz jego zasobów	323
6.2.1. Kwestie definicyjne: „zasoby” oraz „działalność w Obszarze” ..	324
6.2.1.1. Prace przygotowawcze dotyczące wybranych przepisów Konwencji o prawie morza mających znaczenie dla definicji „zasobów” oraz „działalności w Obszarze”	326
6.2.1.2. Uwagi dotyczące Porozumienia z 1994 r.	330
6.2.2. Wnioski dotyczące pojęcia „zasobów” Obszaru	333
6.3. Czy morskie zasoby genetyczne stanowią wspólne dziedzictwo ludzkości?	336

6.3.1. Podstawowe uregulowania Konwencji o prawie morza dotyczące wspólnego dziedzictwa ludzkości	337
6.3.2. Główne elementy koncepcji wspólnego dziedzictwa ludzkości w UNCLOS	338
6.3.2.1. Brak możliwości zawłaszczenia Obszaru i jego zasobów oraz ich przeznaczenie dla ludzkości jako całości	339
6.3.3. Główne argumenty uznające MGRs za wspólne dziedzictwo ludzkości oraz kontrargumentacja	342
6.3.3.1. „Obszar” i jego „zasoby”	344
6.3.3.1.1. Prace przygotowawcze dotyczące sformułowania „Obszar i jego zasoby”	348
6.3.3.2. Zasoby Obszaru i gatunki osiadłe	351
6.3.4. Wnioski	353
6.4. Międzynarodowa Organizacja Dna Morskiego a morskie zasoby genetyczne: ochrona bioróżnorodności morskiej Obszaru	356
6.4.1. Uwagi ogólne dotyczące ochrony bioróżnorodności Obszaru .	356
6.4.2. Ogólne uregulowania dotyczące kompetencji MODM	358
6.4.3. Kompetencje MODM w zakresie ochrony środowiska morskiego a morskie zasoby genetyczne	360
6.4.4. Kodeks wydobywczy MODM	366
6.5. Morskie badania naukowe i poszukiwania biologiczne w Obszarze .	370
6.6. Konkluzje	377
Rozdział 7. Status prawny morskich zasobów genetycznych w strefach znajdujących się poza granicami jurysdykcji państw: wnioski	381
7.1. Delimitacja morza otwartego i obszaru	381
7.2. Wnioski: status prawny morskich zasobów genetycznych poza granicami jurysdykcji państw	388
Zakończenie	395
1. Wnioski <i>de lege lata</i>	395
2. Wnioski <i>de lege ferenda</i>	401
Indeks rzeczowy	419

Przedmowa

Niniejsza książka stanowi zmienioną i zaktualizowaną wersję rozprawy doktorskiej napisanej pod kierunkiem prof. dr. hab. *Cezarego Mika* i obronionej na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie w dniu 16.12.2014 r.

Pierwotną inspiracją dla wybrania tego, mogłoby się wydawać dość „niszowego”, tematu było osobiste doświadczenie autora uczestnictwa w debatach prowadzonych na forum Organizacji Narodów Zjednoczonych w zakresie morskiej różnorodności biologicznej poza granicami jurysdykcji państw. Aż nadto widoczny był fakt, że przedmiotowe zagadnienie jest traktowane jako politycznie oraz gospodarczo doniosłe. Dalsza refleksja ujawniła, że problematyka morskich zasobów genetycznych, a – szerzej rzecz ujmując – bioróżnorodności morskiej, jest bardzo zajmująca z perspektywy prawa międzynarodowego, w tym zwłaszcza międzynarodowego prawa morza.

Temat podejmowany w niniejszej książce jest więc tylko pozornie „niszowy”. Dotyczy bowiem, w sensie przestrzennym, większości naszej planety. Ponadto istotną część bioróżnorodności Ziemi jest zlokalizowana właśnie w morzach i oceanach. Można także uznać, że podjęcie refleksji nad ochroną i zrównoważonym wykorzystaniem morskiej różnorodności biologicznej stanowi swojego rodzaju powrót do źródeł naszej egzystencji¹.

Z perspektywy prawnej, rozważania podejmowane w książce mają horyzontalny charakter. Dotyczą bowiem wszystkich podstawowych, określonych w prawie morza, stref morskich, a także relacji między nimi. Pozwalają na analizę kilku umów międzynarodowych (m.in. Konwencji o prawie morza oraz Konwencji o różnorodności biologicznej), a także węzłowych zagadnień związanych z ich stosowaniem (jak uprawnienia państw w poszczególnych strefach morskich, ochrona środowiska morskiego czy prowadzenie morskich badań naukowych). Podejmowana analiza, w miarę możliwości, stara się łączyć analizę zagadnień *stricte* prawnych, z tymi o charakterze środowiskowym oraz filozoficznym.

Pozostaje wyrazić nadzieję, że lektura ta, choć częściowo, będzie dla Czytelnika interesująca.

¹ Jak pisała R. L. Carson, *The Sea Around Us*, New York, 1961: „*Eventually man, too, found his way back to the sea. Standing on its shores, he must have looked out upon it with wonder and curiosity, compounded with an unconscious recognition of his lineage*”.

Chciałbym też wyrazić szczególną wdzięczność Profesorowi *Cezaremu Mikowi* za intelektualną inspirację oraz opiekę. Bez Niego praca ta z pewnością by nie powstała. Podziękowania kieruję też do Recenzentów pracy doktorskiej: prof. dr. hab. *Zdzisława Brodeckiego* oraz prof. dr. hab. *Janusza Symonidesa*. Ich uwagi były dla mnie bardzo cenne i, w miarę możliwości, starałem się je uwzględnić w przygotowaniach do wydania niniejszej książki.

Nie sposób wymienić tu wszystkich osób i instytucji, którym winien jestem podziękowania. Chciałbym jednak jeszcze odnotować życzliwość moich kolejnych przełożonych w Departamencie Prawno-Traktatowym MSZ (m.in. ś.p. *Andrzej Kremer*, *Remigiusz Henczel*, *Ryszard Sarkowicz* oraz *Andrzej Misztal*). Bez ich przychylności, prowadzenie i finalizacja prac nad rozprawą doktorską, a następnie niniejszą książką, byłyby daleko trudniejsze.

Istotną część materiałów wykorzystanych przy pisaniu pracy zebrałem podczas pobytu na stypendium im. Bohdana Winiarskiego w Lauterpacht Centre for International Law w Cambridge (czerwiec–lipiec 2009 r.) oraz podczas stażu w Międzynarodowym Trybunale Prawa Morza w Hamburgu (lipiec–wrzesień 2010 r.).

Jeśli nie zaznaczono inaczej, wszystkie tłumaczenia zagranicznej literatury i orzecznictwa międzynarodowego pochodzą od autora niniejszej pracy.

Naturalnie, wszelkie poglądy wyrażone w niniejszej pracy powinny być przypisywane jedynie jej autorowi, nie zaś żadnej z instytucji, z którą on współpracuje.

Aktualność stanu prawnego niniejszej rozprawy jest ustalona na dzień 30.6.2016 r.

Warszawa, wrzesień 2016 r.

Konrad Jan Marciniak

Wykaz skrótów

1. Umowy i inne akty prawne

CBD	Konwencja o różnorodności biologicznej z 5.6.1992 r. (ang. <i>Convention on Biological Diversity</i>)
GATT	Układ ogólny w sprawie taryf celnych i handlu (ang. <i>General Agreement on Tariffs and Trade</i>)
ICNT	<i>Informal Composite Negotiating Text</i>
ISNT	<i>Informal Single Negotiating Text</i>
ITPGRFA	Międzynarodowy traktat o zasobach genetycznych roślin dla wyżywienia i rolnictwa (ang. <i>International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture</i>)
KNZ	Karta Narodów Zjednoczonych
KPT	Konwencja wiedeńska o prawie traktatów z 1969 r.
NEAFC	Konwencja o przyszłej wielostronnej współpracy w rybołówstwie na północno-wschodnim Atlantyku, sporządzona w Londynie 18.11.1980 r.
OSPAR	Konwencja o ochronie środowiska morskiego obszaru Północno-Wschodniego Atlantyku
RSNT	Revised Single Negotiating Text
UNCLOS	Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza z 10.12.1982 r. (ang. <i>United Nations Convention on the Law of the Sea</i>)

2. Czasopisma i publikatory

AJIL	American Journal of International Law
Dz.U.	Dziennik Ustaw
Dz.Urz. UE	Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej
ICJ Reports	Reports of Judgements, Advisory Opinions and Orders of the International Court of Justice (dostępne na: http://www.icj-cij.org/)
ICLQ	International and Comparative Law Quarterly

IJMCL	International Journal of Marine and Coastal Law (przed 1993 r. – International Journal of Estuarine and Coastal Law)
ILM	International Legal Materials
M.P.	Monitor Polski
MPEPIL	Max Planck Encyclopedia of Public International Law (www.mpepil.com)
ODIL	Ocean Development & International Law
PCIJ Reports	The Reports of the Permanent Court of International Justice (dostępne na: http://www.icj-cij.org/pcij/index.php?p1=9)
RdC	Recueil de Cours (Collected Courses of the Hague Academy of International Law)
RECIEL	Review of European Community & International Environmental Law
RIAA	Reports of International Arbitral Awards
UNTS	United Nations Treaty Series
ZaoRV	Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht

3. Organy i inne instytucje

CGRFA	Komisja ds. zasobów genetycznych dla żywienia i rolnictwa (ang. <i>Commission on Genetic Resources for Food and Agriculture</i>)
CLCS	Komisja ds. Granic Szelfu Kontynentalnego (ang. <i>Commission on the Limits of the Continental Shelf</i>)
COMAR	Grupa robocza Unii Europejskiej ds. prawa morza
CPGRFA	Komisja ds. roślinnych zasobów genetycznych dla żywienia i rolnictwa (ang. <i>Commission on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture</i>)
ECOSOC	Rada Gospodarcza i Społeczna Organizacji Narodów Zjednoczonych (ang. <i>United Nations Economic and Social Council</i>)
FAO	Międzynarodowa Organizacja ds. Wyżywienia i Rolnictwa (ang. <i>Food and Agriculture Organization</i>)
Grupa ds. bioróżnorodności	Grupa robocza ds. badania zachowania i zrównoważonego wykorzystania morskiej różnorodności biologicznej poza granicami jurysdykcji państw
IMO	Międzynarodowa Organizacja Morska (ang. <i>International Maritime Organization</i>)

Wykaz skrótów

IOC	Międzynarodowa Komisja Oceanograficzna Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury (ang. <i>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization Intergovernmental Oceanographic Commission</i>)
ITLOS	Międzynarodowy Trybunał Prawa Morza (ang. <i>International Tribunal for the Law of the Sea</i>)
IUCN	Międzynarodowa Unia Ochrony Przyrody (ang. <i>International Union for the Conservation of Nature</i>)
KPM	Komisja Prawa Międzynarodowego
MODM	Międzynarodowa Organizacja Dna Morskiego
MTS	Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości
OECD	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju
ONZ	Organizacja Narodów Zjednoczonych
PrepCom	Komitet Przygotowawczy ds. wypracowania międzynarodowego, wiążącego prawnie instrumentu w ramach UNCLOS
SBSTTA	Organ pomocniczy dla zapewnienia doradztwa naukowego, technicznego i technologicznego (ang. <i>Subsidiary Body on Scientific, Technical and Technological Advice</i>) Konwencji o różnorodności biologicznej
STSM	Stały Trybunał Sprawiedliwości Międzynarodowej
UE	Unia Europejska
UNCTAD	Konferencja Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju
UNESCO	Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury
UNEP	Program Narodów Zjednoczonych ds. Środowiska (ang. <i>United Nations Environment Programme</i>)
UNICPOLOS	Nieformalny proces konsultacyjny dotyczący oceanów i prawa morza (ang. <i>United Nations Consultative Process on Oceans and the Law of the Sea</i>)
UNU-IAS	United Nations University – Institute of Advanced Studies
ZO	Zgromadzenie Ogólne (ONZ)

4. Inne skróty

ABS	system dostępu i wymiany korzyści (ang. <i>access and benefit sharing</i>)
ang.	angielski